

Vergaderjaar 1989–1990

19 995

Regels met betrekking tot de waterschappen (Waterschapswet)

Nr. 16

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 2 april 1990

Zoals toegezegd bij de u onlangs aangeboden nota naar aanleiding van het eindverslag inzake de Waterschapswet (Kamerstuk 19 995, nr. 13), wordt hierbij een **kaart** overgelegd die de **waterstaatkundige en bestuurlijke grenzen** aangeeft ten opzichte van elkaar.¹

De inrichting van de kaart is uitgevoerd in kleuren met drie transparantvellen.

Op de onderliggende kleurenkaart zijn de in ons land voorkomende afwateringseenheden weergegeven. Een afwateringseenheid is een gebied dat een stelsel van wateren of riolen met daarop lozende gronden omvat en waarvan de waterafvoer rechtstreeks geschiedt op het buitenwater (de zee, de zeearmen, de grote rivieren en het IJsselmeer).

Met zwarte streep-stippellijnen zijn op de kaart de provinciegrenzen aangegeven.

Om dit te accentueren, zijn op transparant 1 de provinciegrenzen nogmaals weergegeven. (Uit deze kaart blijkt dat de grenzen van de afwateringseenheden vaak niet samenvallen met de provinciegrenzen).

Op transparant 2 zijn de waterschappen die zijn belast met waterkwaliteitszorg (al dan niet in combinatie met waterkeringszorg) weergegeven.

Uit deze transparant, gecombineerd met de kaart voor de afwateringseenheden, is te zien dat in Gelderland en Utrecht gebieden niet waterschappelijk zijn ingedeeld voor de waterkwaliteitszorg (gearceerde gebieden). Verder ziet men daarop de grotere interprovinciale waterschappen.

Op transparant 3 zijn weergegeven de waterschappen uitsluitend belast met het boezembeheer en/of de zorg voor de primaire waterkeringen. Uit deze weergave, in samenhang met transparant 2, blijkt dat de begrenzingen van waterschapsgebieden, al naar gelang voor de bepaling daarvan de zorg voor waterkwaliteit dan wel de zorg voor waterkering het criterium is geweest, niet zonder meer samenvallen.

Op transparant 4 zijn de (27) waterschappen aangegeven die belast zijn met de waterkwaliteitszorg.

¹ De kaart met transparantvellen is ter inzage gelegd op het commissiebureau Ruimtelijk beleid.

Uit de kaart en de transparanten is ook te zien waar waterkwantiteits- en waterkwaliteitszorg met waterkeringszorg in één hand zijn (de zogenaamde all-in waterschappen).

Desgewenst zal ik gaarne een ambtelijk deskundige ter beschikking stellen voor het geven van nadere uitleg aan de hand van bovenbedoelde kaart.²

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. H. R. Maij-Weggen

---

² Een schriftelijke toelichting is als bijlage bij deze brief gevoegd.

TOELICHTING

Waterstaatkundige en bestuurlijke grenzen

Door de leden van de P.v.d.A.-fractie is in het kader van de behandeling van de waterschapswet gevraagd naar een kaart waarop aangegeven de provinciegrenzen en de door waterstaatkundige factoren bepaalde grenzen. Verder vroegen deze leden welke administratieve grenzen nu al geen grenzen van waterschapsgebieden zijn en welke gebieden niet bij een kwantiteitsbeheerder zijn ondergebracht.

Op bijliggende kleurenkaart zijn de in ons land voorkomende afwateringseenheden weergegeven.

Een afwateringseenheid is een gebied dat een stelsel van wateren of riolen met daarop lozende gronden omvat en de waterafvoer rechtstreeks loost op het buitenwater.

Onder buitenwater wordt verstaan de zee, de zeearmen, de grote rivieren en het IJsselmeer.

Verder zijn op deze kaart door getrokken rode lijnen belangrijke interne waterscheidingen in de betreffende afwateringseenheden aangegeven (van belang m.b.t. de bepaling van administratieve waterstaatkundige gebieden). Op de kaart zijn door open of gesloten rode punten de natuurlijke resp. kunstmatige lozingspunten op het buitenwater aangeduid. De kaart laat ook zien dat een groot aantal stedelijke kernen via een riooltransportleiding (rode gestippelde lijnen), meestal na zuivering, direct op het buitenwater lozen.

Met zwarte streep-stippellijnen zijn op de kaart de provinciegrenzen aangegeven. Om dit te accentueren, zijn op transparant 1 de provinciegrenzen nogmaals weergegeven.

Uit deze kaart blijkt dat de grenzen van de afwateringseenheden in de regel niet samenvallen met de provinciegrenzen.

In verschillende beleidsstukken, dus ook in de toelichting op een wetsontwerp als het onderhavige, bepleit de regering om de belangen binnen de afwateringseenheden of bijbehorende stelsels van afwateringseenheden zo veel mogelijk door een beheerslichaam te laten behartigen.

De reden is vrij voor de hand liggend. Elke voorgenomen activiteit ergens in de afwateringseenheid beïnvloedt de afvoer en hoedanigheid van het water benedenstrooms van de activiteit. B.v. stadsuitbreiding, aanleg van wegen en industrieterreinen, verbetering van de ontwatering voor de landbouw, herverkaveling, etc gaan gepaard met een versnelde afvoer van de neerslag. Dit vereist kombereingsgebieden of grote dwarsprofielen van de waterlopen benedenstrooms en in laag Nederland grotere lozingsmiddelen. De genoemde activiteiten zullen niet alleen de afvoer maar ook de waterkwaliteit beïnvloeden. Een beheer dat de totale afwateringseenheid of een bijhorend samenstel van afwateringseenheden verzorgt kan evenwichtiger en doelmatiger gevoerd worden dan een gesplitst beheer waarvoor vaak moeizame onderhandelingen nodig zijn om de bovenstrooms gelegen buur te laten meewerken en meebetalen aan de door zijn activiteiten veroorzaakte veranderingen in de waterhuishouding. (Vergelijk op het internationale vlak de moeizame conferenties om tot een beter watermilieu van Rijn, Maas, Schelde en Noordzee te komen).

Sinds de ramp van 1953 toen er nog ca 2500 waterschappen waren waarvan de kleine zeker niet voor een moderne taakuitoefening waren toegerust, hebben de provinciale besturen binnen hun van grondwetswege toegekende primaat gebruik gemaakt en het aantal waterschappen drastisch verminderd. Deze vermindering heeft zich hoofd-

zakelijk binnen de provinciegrenzen voltrokken. Hoe de stand van zaken op 1/1/89 was, zal aan de hand van de bijliggende transparanten worden toegelicht.

Op transparant 2 zijn de waterschappen belast met de waterkwantiteits- eventueel gecombineerd met de waterkeringszorg weergegeven. Uit deze transparant gecombineerd met de kaart voor de afwateringseenheden kan het volgende ontleend worden.

In Gelderland en Utrecht zijn nog grote gebieden niet waterschappelijk ingedeeld m.b.t. de waterkwantiteitszorg (gearceerde gebieden).

Grotere interprovinciale waterschappen belast met waterkwantiteits- evt. gecombineerd met waterkeringszorg treft men aan in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland; b.v. ws de Schipbeek, Eem en Vallei, Groot ws van Woerden, Amstelland.

In totaal bedraagt het aantal interprovinciale waterschappen van deze soort 17 per 1-1-1989.

Op transparant 3 zijn weergegeven: De waterschappen met een uitsluitend boezembeherende taak; de interprovinciale waterschappen Amstelland, Electra en Linge. De waterschappen belast met het boezembeheer en de zorg voor de primaire waterkeringen; het interprovinciale waterschap Rijnland en het waterschap West-Brabant. Ook de waterschappen uitsluitend belast met primaire waterkeringszorg zijn aangegeven; het Groningse waterschap Ommerlanderzeedijk, ws Fryslan en Noordhollands Noorderkwartier. Uit deze weergave kunnen in samenhang met transparant 2 de volgende conclusies worden getrokken.

Redenerend vanuit het doel waterkwantiteitstaak en primaire waterkeringszorg kunnen de grenzen van waterschappen als doelcorporatie verschillend zijn. Zo vallen de grenzen van de Groningse en Friese kwantiteitswaterschappen niet altijd samen met de grenzen van de waterschappen belast met de primaire waterkeringszorg. De met de waterkwantiteits- en waterkeringszorg belaste waterschappen Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, Betuwe, Tieler en Culemborger Waarden hebben een overkoepelend Lingeschap nodig om de bovenregionale afwatering te verzorgen. Dit geldt ook voor de inliggende waterschappen van het Rijnlandse en Westbrabantse gebied.

Op transparant 4 zijn de 27 waterschappen aangegeven die belast zijn met de waterkwaliteitszorg. In samenhang met de kaart en de voorafgaande transparanten kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

In een aantal situaties heeft de provinciale overheid of hebben de provinciale overheden gekozen voor een integratie van waterschapstaken. Voorbeelden zijn Regge en Dinkel, Uitwaterende Sluizen, Groot ws van Woerden, Delfland, Schieland, Rijnland, West-Brabant, Maaskant, Alm en Biesbosch, Dommel en Aa alsmede de waterschappen in Zeeland. Hier zijn vaak de waterkerings-, waterkwantiteits- en waterkwaliteitszorg in een hand gebracht.

Dergelijke constructies staan de regering voor ogen gezien de vereiste eigentijdse benadering van de bescherming tegen en de zorg voor het water.

Algemene indruk

De aanpak van de waterstaatkundige problemen in Nederland zijn door het van grondwetswege toegekende primaat aan de provincies verschillend geweest. Sinds de vijftiger jaren heeft een grootscheepse sanering van het waterschapswezen binnen de provinciegrenzen plaatsgevonden. In een aantal gevallen zijn de verschillende taakvelden met betrekking tot het water geïntegreerd; ook over de provinciegrenzen heen. Bij wijzigingen die zich van tijd tot tijd in het provinciale waterschapswezen voordoen, zal bij toetsing van organisatiebesluiten terzake de regering het uitgangspunt van integratie van taken hanteren; ook over de provinciegrenzen heen.